

Jednota absolutní a relativní

Myšlenka „absolutní jednoty“ je stará; poprvé byla konsekventně domyšlena již Parmenidem. Naproti tomu myšlenka „absolutní plurality“ nikdy nebyla (a ani nemohla být) domyšlena až do všech důsledků, protože mnohost musí být vždy mnohostí něčeho jednotlivého, a jednotlivé předpokládá sjednocenost a jednotu. Jestliže nahlédneme, že jakákoli „absolutnost“ je v rámci našeho světa nemožná a vyloučena, musíme jako jeden z hlavních intelektuálních úkolů rozpoznat nikoli abstraktní, ale „reálnou“ spjatost jednoty a mnohosti u každého skutečného (pravého) jsoucna. Každé jsoucno (s výjimkou těch nejnižších, tzv. primordiálních jsoucen) je vnitřně sjednocenou mnohostí: jeho mnohost sjednocením není popřena ani zrušena, ale je „relativizována“, tj. uvedena či vždycky znovu uváděna do vztahů (relací, ale skutečných, tj. uskutečňovaných relací), v nichž nižší složky (rovněž jsoucna) „akceptují“ jistá „pravidla“ („normy“), jež nevyplývají z nich samých, ale jež jsou uváděna ve „skutek“ také za spoluúčinnosti (koaktivity) neboli aktivní angažovanosti jich samých. To však předpokládá, že i ta nejnižší jsoucna, jež vidíme jako „zapojená“ do takových aktivně uskutečňovaných souvislostí a vztahů (nebo o nichž to musíme předpokládat, i když to zatím přímo nevidíme nebo vidět ani nemůžeme), jsou „vnitřně“ strukturovaná a tedy nikoli (jak to chápali např. řečtí atomisté); jak se to má s oněmi „primordiálními“ jsoucnými, musíme nechat stranou, ale je třeba to podrobit samostatné analýze.

(Písek, 090215-1.)